

Slovenska Gospodinja

Izhaja vsako 1. soboto v mesecu kot priloga »Naš. Listu« in velja posebej prejemana na leto 3 K.

Leto III. V Ljubljani, 6. malega travna 1907. Št. 4.

Uredništvo »Slovenske Gospodnje« je v Ljubljani, Mestni trg št. 17. a v a

„Ženski klub češki“ in češka ženska organizacija.

Drejeli smo letno poročilo »Ženskega kluba« v Pragi za leto 1906/7 in pri tej priliki lahko izpregovorimo o tem klubu in o češki ženski organizaciji.

Življenje čeških društev od časa prebujenja do danes je zelo zanimiva slika razvoja smisla za splošni blagor, za delo v korist celote. Koliko barve, koliko plastike in sile se vidi v teku 70 let! Iz prvih zabavnih ozkih krožkov so vzrasla reprezentančna društva in središča resnega političnega dela. Iz malih človekoljubnih društev so nastale velike organizacije visokega pomena in obširne delavnosti. K tem so pristopila znanstvena društva vseh smeri in stanov. Dasi je tekom časa nastalo na Češkem mnogo nepotrebnih društev, dasi je društveno življenje včasih zašlo na nepotrebna pota, — vendar ostane resnica, da imajo društva velik vzgojevalen in izobraževalen pomen, da so šola odraslih.

In ravno zato je obžalovati, da se je društveni duh — razun malih in ne ravno srečnih izjem — izogibal žen. Žene so bile pač preveč absorbirane s svojimi drobnimi, vsakdanjimi skrbmi, bile so vezane z oziri in predsodki; navajene gledati le svoje in posvečati se le svojemu najbližjemu krogu, niso imele ženske širših interesov. A niso imele niti globljih interesov. Premalo so se zanimale zase, za svoje notranje življenje. Še manje pa so videle v globočino ljudske bede, duševno in gmotno bedo svojih bližnjih. Danes pa začenjajo čutiti vendar tudi one, da ženske niso nekaj izjemnega, posebnega, ampak da so del celote, v katerem tisočere trpe v nepravici in neizobraženosti po svoji in svoje okolice krivdi. Izprevidile so tudi ženske, da človek ne more biti zadovoljen, kadar je žalost okoli njega. Sebičnost se je morala umakniti radosti do dela za skupni blagor; zato nastopajo sedaj žene mnogoštevilneje v vrste onih, ki delajo na korist napredka, sebi in dru-

gim v prid. Vendar se vidi, da ženske za javni nastop še nimajo trdne podlage, poznanja terena, temelja, na katerem imajo delati, širše znanosti, ki bi pospeševala delo, ne vedo, kaj se je drugod že zgodilo i. dr. Vendar kakor hitro so stopile ženske iz svojega ozkega kroga, razvidele so takoj, da bodo tudi svojim najbližjim, možem in otrokom, več koristile, ako bodo bolj izobražene, ako bodo imele širše obzorje. Takrat šele postane žena nekaj družini, ko je postala nekaj sama sebi. In tako se je rodilo hrepenenje in želja žene po vsestranski izobrazbi, po višji, pravi omiki, in to hrepenenje postaja tem silnejše, čim bolj začenjajo delati same. Posamezniki pa bi mogli malo doseči proti obćim predsodkom, ki še vladajo glede ženske izobrazbe. In zato so se začele ženske organizirati, da bi pomnožile in lažje uporabile svoje sile.

Tekom časa so naletele na mnogokaj v javnem življenju, kar se je protivilo njih načelom, njih željam, njih potrebam izven izobrazbe. Zakon jih je preziral, podcenjeval. Družba v svojih zastarelih nazorih ni pripoznala njihovih pravic, podrejala jih je možem, odkazovala jim je ozek krog dela. — A s časom so začeli priznavati vrednost žene, ceno njih dela, opravičenost njih pravic. Vemo, da doseže mnogo tudi posameznik, po dolgih potih in neprestanih naporih. Zdrava organizacija pa podpre sile slabih in doseže pravice vseh lažje in bolj gotovo.

K tej organizaciji prispeva »Ženski klub češki« s tem, da združuje v sebi češke ženske brez razlike stanov in političnih prepričanj.

Cilj tega kluba je:

Utrditi v češki ženi spoznanje važnosti izobrazbe, iskati in pripravljati pota k izobrazbi; povzdigniti ženo k popolni dostojnosti, ki jo ima kot žena-človek. Posledica tega je: ravnopravnost vseh ljudi; enaka izobrazba, svoboda pri volitvi stanu, obrambno delo žen, izprememba zakona v zmislu enakopravnosti. Skratka: uresničiti delo žene na korist celote.

To so torej cilji češkega ženskega kluba v Pragi. Društvo je staro šele tri leta, a more pokazati že lepih uspehov. K združenju vsega češkega ženstva se je

klicalo že v prejšnjih dobah. Potreba organizacije, ki bi omogočevala boj za skupno korist, pa se je kazala tem bolj, čim bolj je vstajala žena v vsem kulturnem svetu ter je stopala na boj za svoja prava. Uspeh tega boja ženstva pa je odvisen od notranjosti organizacije in od ženske izobrazbe. Splošna izobrazba žene je torej predpogoj vsakega nastopa za enakopravnost z možem. V tem smislu se je ustanovil dne 7. jun. 1903. »Ženski klub češki«.

Delovanje češke žene, njen pomen v češki zgodovini in v narodnem življenju, razvoj čeških društev in črtice o nekaterih odličnih čeških ženah in pisateljicah popišemo drugič. Danes samo v par potezah o sedanjem stanju na Češkem.

Češka žena se odlikuje po nenavadni energiji, po vztrajnosti in delavnosti, ki jih enake ne nahajamo ne na severu pri Nemkah, še manje pa na jugu. Zgodovina naroda kaže pot tudi Čehinjam. Velik smisel žene za organizacijo in za javna vprašanja opazamo v vseh ženskih slojih na Češkem. Združene v društva, mogle so Čehinje izgotoviti velik del kulturnega dela, na katerega se ozirajo lahko s ponosom. Trdna narodna zavest, ki vodi vsak korak matere in gospodinje, in požrtvovalna delavnost v društvih, to je vodilo k uspehom. Vsakemu narodnemu društvu je danes »Ženski odbor« krepek steber. Večina današnjega ženstva je torej združena v raznih odborih večjih društev, ki imajo narodni namen. (Matica Šolska, Jednota Sev. češka, Pošumavska i. dr., v Matičnih podružnicah po deželi). Vsi ti odbori in podružnice kažejo nenavadno delavnost. Iz damskih rok dobivajo češka nar. društva tisoče in tisoče. Pomisliti moramo, da se vrši n. pr. v Pragi od srede aprila do konca julija skoraj vsako nedeljo velika slavnost tega ali onega narodnega društva in vsi damski odbori delujejo neutrudno. Poleg narodnih društev pa so češke žene delavne v raznih kulturnih institucijah (Prosvetna zveza, Umetlečka beseda, ruski kružki, filantropična družina in nešteto drugih društev.) V vseh teh društvihi dela češka žena za narod in združuje svoje sile v korist drugim.

»Ženski klub češki« pa je namenjen ženi sami, njeni koristi — nje korist je seveda tudi obča korist, a namenjen je predvsem ženski izobrazbi.

Kako ženski klub deluje kulturno in narodno, vidimo iz zadnjega poročila.

Ženski klub ima svojo hišo v Pragi (Jungmannova ul. č. 7.) Tam je velika dvorana za predavanja in za umetniške večere, čitalnica, ki obsega čez 200 časopisov in revij, knjižnica z več tisoč iztiski raznih del, tam je tudi takozvana »domacnost«. Gospodične in gospe namreč, ki prihajajo z dežele in nimajo v Pragi svojih znanih, pridejo v klub kakor domov. Tu najdejo prijazne dame, ki preskrbe svoji tovarišici v klubu kosilo (za 60 vin.) in posteljo (član 1'20, nečlan 1'60.) To je velikanskega pomena, kajti v klubu je informa-

cijski odsek, ki priporoča Čehinji, ki se v Pragi morda dobro ne spozna in hoče kupovati razne potrebščine, le češke firme. Pogosto spremi dama iz kluba tako tovarišico po mestu v prodajalnice, ki se odslužujejo za prijaznost dam s tem, da dajo kupovalkam iz kluba nekaj $\frac{1}{10}$ popusta. Tako izvršujejo praktično narodno delo, ki ga pri nas ženstvo še tako malo razume. — V Pragi se torej géslo »Svoji k svojim!« resnično izvršuje! — Istotako dobi tu v klubu lahko vsak brezplačno informacije o ženskem vprašanju, o ženskih učnih zavodih, o stanovanjih za učenke in deklice ter o vsem, kar se tiče žensk.

Tako združuje klub v sebi vse češko ženstvo in vsak večer ima v svojih prostorih nekaj ženskih gostov z dežele, ki v zanimivih pogovorih med inteligentnimi damami lahko tisti večer mnogo več profitirajo nego bi sicer, če bi prenočevale v hotelu.

Tako vzbuja ta češki klub zanimanje za važna vprašanja in je v ozki stiki z ženstvom po deželi Istotako je pogostil »Ženski klub« v svojih prostorih učenke, ki so jih pripeljali učitelji od čeških mej na izlet v Prago, da vidi otrok »slavo češke zemlje«, lepoto Prage.

Izobrazbi širših ženskih krogov so namenjena javna predavanja, shodi in razni večeri. Predvsem je bil zanimiv ciklus predavanj pod naslovom »Žena« (ki izide tudi v tisku). Predavale so dame same. Naslovi predavanj so sledeči: »Žena v starem veku«, — »Žena v srednjem veku in v renesansi«, — »Moderna žena«, — »Žena v družini«, — »Žena kot umetnica«, — »Žena kot učiteljica«, — »Žena — delavka«, — »Polje ženskega dela pri nas in drugod«. — Izven tega so dame prirejele predavanja tudi v damskih društvih po manjših mestih.

Velikega pomena je bil ciklus »nравstvenih predavanj«, za katere je »Ž. K.« pridobil najboljše češke učenjake (n. pr. Masaryk, Foustka). Obdelavala se je v teh predavanjih velika rana naše družbe, ki najbolj ponižuje ženo, — namreč — prostitucija s stališča etičnega, socialnega, pravnega, higijeničnega. — Iz tega je bila podana primerna peticija češkega ženstva. Vršila so se dalje predavanja »iz zgodovine socializma«. Za volilno pravico žen je nastopil klub z dvema shodoma; celo tuji časopisi so poročali, da je zasluga čeških žen, da se je o ženski volilni pravici govorilo v avstrijskem parlamentu.

Izobraževalni namen so imele tudi proslave slavnih mož n. pr. Svatopluka Čecha ob 60letnici njegovi in Havlička ob 50letnici njegove smrti. Znano je, da si je od vseh prijateljev upala na rakev preganjanega Havlička, ki je bil sovražen in mučen od vlade, položiti venec edino češka žena — prijateljica njegova — Božena Němcova.

Umetnost se je gojila v društvu z raznimi koncerti, umetniškimi večeri, deklamacijami, predavanji. Nastopile so v teh večerih poleg drugih umetnikov

prve igralka češkega »Narodnega gledališča« v Pragi, ki imajo danes slavno ime n. pr. ga. Laudová in nedavno umrla ga. Kvapilová.

Nekaj posebnega v klubu so »Besidky«. Na nedeljo n. pr. povabi učiteljica svoje učenke, ki jih je vzgojila in so se po dovršeni šoli razgubile po svojih poklicih, v ženski klub. Z veseljem pridejo, ne samo, da se vidijo stare tovarišice zopet med seboj, ampak da tako nekako v klubu nadaljujejo šolo življenja in se združujejo tako med seboj v zabavno-poučne krožke. Razmerje češke učenke do učiteljice je nenavadno zapupno, kar je seveda posledica visoke izobrazbe čeških učiteljic.

Praktično izobrazbo je nudil klub članicam v svojih kurzi: učilo se je rusko, francosko, nemško, angleško, praktično knjigovodstvo, risanje krojev itd.

Skupni poseti raznih praških znamenitosti s pojasnjevanjem zgodovine, čajevi večeri z umetniško-zabavnim programom pa so oživljali društveno življenje.

K izpopolnjevanju ženskih klubovih članov so pripomogla predavanja z debatami o važnih sodobnih vprašanjih n. pr. »O reformi zakonskega prava«, »O višji ženski izobrazbi«, »O akciji za volilno pravico žen«, »O praktični dekliški izobrazbi in o dopuščanju ženskih slušalk na obrtne šole«. — Plod teh večerov je bil predlog gdčne. Honzakove »o reformi češkega liceja«. Učenka obiskuje 5 nižjih razredov liceja, potem pa izpolni splošno svoje znanje za življenje v 6. letniku ali pa prestopi na višji oddelek. Ta višji oddelek ima 3 realne letnike vzporedne s klasičnimi. Ko dovrši 3. letnik višjega oddelka, napravi maturo in more vstopiti na univerzo. Sploh se bori ženski klub za koedukacijo t. j., da se odpro ženam vsi učni zavodi enako, kakor so za dečke. Torej gimnazija in realka naj sta odprta tudi deklicam. — Svojega glasila klub nima, pač pa izdaja brošure pod naslovom »Naše snahy«, kjer obdeluje narodna gospodarska vprašanja za žene in se zavzema za češka podjetja z geslom: Svoji k svojim. V tem oziru je na Češkem sploh zelo dobro, a obvarovati je treba tudi one, ki se manje spoznajo, pred raznimi nakanami in agitacijami tujih tvrdk. Češka gospodinja pazi, da ni v hiši niti enega tujega izdelka, dokler more isto dobiti v domači trgovini. Za nas gotovo posnemanja vredno!

V »Klubu« se je ustanovila še posebna »Knjižnica ženskega gibanja«, ki ima namen članicami pomagati pri sestavljanju raznih predavanj o ženskemu vprašanju in sploh informirati o gibanju žensk. Tu so glavna dela vseh literatur in važna dela pa se še predstavijo v češčino. Knjižnica obsega doslej dela tele vsebine:

1.) Splošno o ženi in ženskem vprašanju. 2.) Žena v poklicu. 3.) Višja izobrazba žen. 4.) Životopis žen. 5.)

Vzgoja. 6.) Važne razprave o družbi vobče. 7.) Ženski časopisi. 8.) Društveno življenje žen: Opravila, poročila, smeri društev. 9.) Slovstvo, tikajoče se žen. Večino važnih del so si Čehinje predstavile same iz svetovnih literatur. Sploh se odlikujejo češke dame z dobrimi predstavami, ki z njimi množe svojo literaturo. Pač priporočljivo tudi za nas. Poleg mnogih ženskih časopisov, ki so tekom časa izhajali in še izhajajo, izšle so n. pr. brošure: Ch. Lefflerová: Sonja Kovačevska. I. Herkner: Žene in študij nar. gospodarski. B. Björnsen: Jednoženstvo in mnogoženstvo. L. Marholm: Knjiga žen. Gnank-Kühnova: Socijalno stanje žene. Er. Haufe: Listi materam o vzgoji. E. B. Duffeyeva: Kaj morajo žene vedeti. Sc. Sighele: Nova žena. Zgodovino češke žene, nje delo v zgodovini in razvoj je obdelala T. Novakova v »Slavinu češke žene«.

Izpopolnjena »Knjižnica ženskega gibanja« bo pravi zaklad kluba, kjer bo neizčrpljiv vir ženske izobrazbe. V tem klubu imajo svoje središče sledeča ženska društva: Damska Beseda, Damski krog, Jednota učiteljic (praški odbor Jednote učiteljic), Društvo poštnih in telegrafskih manipulantek, Društvo poštaric in ekspeditoric, Društvo za oskrbovanje bolnikov, Društvo industrijalnih učiteljic, Pravoslavna Beseda, Osrednje društvo čeških žen, Društvo za zdravstveno stanje, Prijatelji višje izobrazbe čeških deklic, Deželna jednota delavskih žen in deklic i. t. d. Veliko društev, a vsako s svojim ciljem, s svojim delokrogom!

V klubu so zastopane delegatke raznih društev in klub ima zopet v društvi svoje zastopnice. Tako ima klub svoje zastopnice v »Narodnem svetu«, v »Prosvetni Zvezi« (Svaz Osvětovy), v »Klubu za staro Prago«, v »Nar. Jednoti Pošumavski, v »Komiteju za razstavo nar. umetnosti in ljudske obrti« i. t. d., kar kaže veliko delavnost češke žene v vseh ozirih in na vseh poljih.

Energično je klub nastopil lani na protestnem shodu zoper klerikalno dekliško gimnazijo, ki se je ustanovila poleg že obstoječe ženske gimnazije v Pragi (»Minerva«), ki je tudi delo čeških žen. Nastopil je proti celibatu čeških učiteljic, ob začetku šolskega leta je razposlal n. pr. poziv staršem oklic: »Češko dete v češke šole«. Klub je pozdravljal v imenu čeških žen ženska zborovanja za ženske pravice n. pr. v Parizu in drugod.

Najbolj delavna sila v klubu je bila do zadnje dobe gospa Humpal-Zemanova, ki je lani umrla. Tudi sedaj stoje na čelu klubu žene svetovne izobrazbe in združujejo v klubu najboljše ženske sile. Duh kluba je zdrava ženska emancipacija, v čistem pomenu besede, brez napetosti. Iz delovanja kluba se spozna njegova resna stremljenja in njegovo uspešno delovanje v narodnem in kulturnem oziru. Predvsem pa je ta klub živa priča energije, vztrajnosti in neustrašene delavnosti, ki jo kaže češka žena v javnosti. Klub pobija s tem stare predsodke glede ženstva in dobiva tako

svoj veliki pomen v nar. življenju. Z delom si odpira pot do pravic sebi in drugim v korist.

Češka žena izpolnjuje torej popolnoma svojo dolžnost, ki jo ima v kulturi in v narodu ter vrši v organizacijah svojo nalogo.

Želeti je, da bi v tem oziru tudi na Slovensko prišlo več življenja.

Ivan Lah.

Pomlad.

Že sneg topi se po planjavi,
in solnce séva bolj toplo,
pomlad naznanja se naravi,
in olepšuje zemljo vso.

Oživi se, i duša moja!
Oživi, mrzlo se srce!
Naj peva pesmi struna tvoja,
kot ptice pesmi žvrgole.

Začenja ptica se glasiti,
že oživiljen je log in gaj;
narava znova začne žiti,
spreminja se v prekrasen raj.

Iznova spet mi začni žiti,
pretekle zabi čase vse!
Iznova mi prični ljubiti,
raduj mladosti se, srce!

O. G.

Ni je več...

Spisala Mara Ivanovna Tavčar.

Vsepovsod je vladal nedeljski mir. Tistega ropotanja težkih voz ni čuti, po trgih je prazno, kavarne polne. Dolga procesija ljudi gre v okolico, da se tam naužije svežega zraka, zapoje, zapleše, se pokrepča in odide v prašno mesto nazaj.

Fantje veselih lic, dekleta razposajenega, prijaznega nasmeha se vračajo roko v roki. Pa saj je to lepo! Nedelja mine! Delavnik je za delo, in v delu se zopet hrepeni po nedelji, po prijetni družbi, po svežem zraku, po zabavi.

Lepa nedelja me je izvabila v okolico. Tujka sem bila, družbe nisem imela. Doma biti, ždeti v kotu in presti, kot pajek? Ne, to ni nič zame! — Ogledovala sem si mesto, ulice, vrtove, vile; in tako sem prišla daleč iz mesta. Srečavala sem ljudi. Nekateri so se čudno ozirali po meni, češ, ženska in sama in nedelja! —

Res, čudno je, srečati žensko samo v praznični nedelji, ali zgodi se vendarle. Čutila sem v pogledih nekaj prezirljivega, včasih pomilovalnega.

Tedaj mi pride nasproti počasnih korakov mlada gospica. Bleda je bila, udratih oči z modrimi obronki. Postoji in me ogovori: »Oprostite, ali niste X. Y? Videla sem vas parkrat, a se nisem mogla spomniti, odkod vas poznam!« Ko ji povem, da sem prava, me

je prosila, naj jo malo spremim. Sama je in nima družbe, a razgovorila bi se rada. Poznali sva se s ceste še iz svoje domovine in tudi govorili sva parkrat v družbi. Vedela sem, da se imenuje Irma. Svoj priimek mi je povedala šele sedaj.

Pripovedovala mi je iz svojega življenja, povedala, da je bolna, silno teža da čuti v prsih. Poslovala je na jugu, v primorskem mestu, zrak ji ni ugajal. Razgreta je šla iz urada, se prehladila in tako...

Smilila se mi je ta mlada gospica, ki je bila, kakor sem vedno čula, izredno vestna uradnica, nadarjeno dekle.

»Ko so res izprevideli, da ne morem več službovati, so mi dali dopust. Prosila sem in prosila, ali odlašali so prav do konca,« je rekla tiho in nato suho in votlo zakašljala.

»Vi ne veste, kako hudo mi je. Bolnika se izogibljejo vsepovsod. Najela sem si stanovanje, zračno in solnčno, kakor je rekel zdravnik, ali gospodinja mi je odpovedala, češ, moti me vaše kašljanje ponoči. Jutri premenim in morda me zopet odslovo... in zopet in zopet. Saj nisem tako bolna, le kašljam, ali to je dobro, kajneda, pljuča se mi izčistijo in zopet bom zdrava in vesela.«

Utrujena je bila. Šli sva v restavrant. Pila je mleko z neko prisiljenostjo.

»Veste, mleka nisem nikdar ljubila, ali sedaj se silim. Ah, hudo je, hudo! Mari mislite, da mi koristi, ko se silim?«

»Seveda, gospica draga, se že privadite. In mleko vsi zdravniki priporočajo. Gotovo ozdravite, le pogum in proč s plašljivimi mislimi. Pogum in zopet pogum, saj človek ne umre tako hitro! Mladi ste! Kaj mladost vsega ne prenese!«

»Edina, ki me tolaži. Vsi se me boje. In veste, moj fant tudi. Štiri leta se ljubiva. In sedaj se me očitvidno izogiblje. Obišče me, posedi pri meni in gre. Da bi me tolažil, da bi me poljubil, kot nekda, tega ni. To me boli in peče, kakor ogenj, to težje prenašam, nego bolezen. To je vsega hudega najhujše.«

Naslonila se je in zaplakala...

S suhimi, koščenimi rokami je pritiskala robec na motne oči. Ihtela je in pokašljevala suho, votlo-doneče. Srce me je zbolelo, ko sem videla toliko gorje, pomilovala sem revico, kakor da je moja rodna sestra.

»Gospica,« ji rečem, »preostro sodite svojega Janka. Saj vas ljubi. Žalosten je, ko vas vidi bolešno, zato ne more govoriti, kakor mu narekuje srce.«

»Mislite? Da bi bilo res! — Ali jaz ne morem verjeti. Prosila sem ga, naj gre z menoj na izprehod, ali izgovarjal se je, da mora domov, da ima vse polno dela, da ne utegne. O, če bi me ljubil, bi šel, ali sram ga je z menoj, slabo, potrto hoditi... In jaz ga ljubim bolj kot kdaj. Zdi se mi, da prihaja pomlad z vso gorkoto, s cvetjem, a jaz...«

Ko se je odkašljala, je nadaljevala:

»Kajne, da ozdravim? Tako rada živim, mlada sem in življenje je tako lepo.«

»Le pogum! — Koliko smrtno-bolnih ozdravi in da ne bi vi! — Prosim vas, ne udajajte se takim mislim!«

»Ponoči ne spim, zjutraj sem vsa v potu, kašljam! Pa zakaj se me ljudje boje?«

»To si menda domišljate! Kdo se vas boji?«

»O, zadnjič sem čula pogovor svoje gospodinje in njenega moža. — Slaba je, slaba, jetiko ima. O, bolnika ne v hiši. Naj obleži, naj umre, ta sitnost — stanovanje jej odpovem. — Oh, kako grozno je poslušati svojo obsodbo na smrt!«

Šli sva v mesto. Solnce je ravno šlo v zaton. Gore so se svetile, nebo žarelo, dolgi solnčni prameni so se razlivali po krasnih vrtilih in logih ter se poslavljali.

Težko je hodila, ponudila sem ji roko, ji pripovedovala o teminonem, da bi jo razvedrila. Spremila sem jo domov, posedela pri njej dobro urico.

Naslednjega dne sem prejela pismo od nje. Črke tako čudne, misli tako zbegane, trudne...

Posetila sem jo, ker me je prosila, naj pridem.

Našla sem jo pripravljeno za prejem Najvišjega.

»Zdi se mi, da mi odleže,« in zakašljala je dolgo in bolešno, »res, slaba sem, slaba, močna medicina mi je vzela moči. Jutri bo že boljše. Vračajo se mi moči.«

Odšla sem ter prihajala potem skoraj vsak dan. Nekega popoldneva pa srečam blizu Irminega bivališča prepadenega mladega moža, bil je Irmin zaročenec Janko. Nekaj se mi je čudno zgenilo pri srcu. Obšla me je zla slutnja. »Umrli je,« sem si rekla. In tisti hip je stopil k meni Janko ter dejal brezglasno: »Ni je več!«

Ko bi bil ne vem koliko govoril, ne bi bil mogel tako jasno razgrniti pred menoj svoje trpke bolesti, kakor jo je s temi, tako tužno izrečenimi besedami.

Šla sva v hišo, stopila k njeni krsti; mirno, prijazno in skoraj cvetoče je bilo njeno lepo lice. In zasolžile so se nama oči in še enkrat se je izvil Jankotu bolešni vzdih: »Ni je več!«

Kuhinja.

Nikjer in nikdar ne moreš tako lahko in tako naglo presoditi, koliko razume gospodinja v gospodinjstvu in ali izpolnjujejo posli svoje dolžnosti, kakor če stopiš v kuhinjo samo za kratek hip. Kuhinja ob različnem dnevnem času, to je zrcalo, iz katerega odsevajo vse vrline in vse slabe lastnosti kuharice.

Tudi v kuhinji ne zadošča, da bi delal človek samo z rokami, treba je tudi — glave. Delaj ves dan, da te bo oblival pot, tekaj semintja, vse ne pomaga nič, če si ne znaš dela prav urediti in razvrstiti, če ne znaš sproti, brez napora in brez posebne in izdatne izgube časa pospravljati.

Res, prav malo časa izgubiš, če postavljaš vse, kar potrebuješ pri kuhanju (mlin za kavo, čaše, lonce, krožnike, steklenice z oljem in jesihom, posodico s sladkorjem i. dr.), vedno takoj po uporabi kolikor mogoče zopet na svoje mesto, namesto da bi puščala vse v kuhinji na mizi, na omari in po stoli, kjer nastane mahoma velik nered in nevarna gneča.

Umazanega perila ki sem ga prinesla zjutraj iz sobe, tudi ne vržem morda po tleh po kuhinji ali predsobi, nego ga nesem takoj na določeni kraj. Če bi tega ne storila, bi morala dvakrat sklanjati se in dvakrat grabiti perilo na kup. Zatorej storim vse naenkrat, ker si prihranim s tem napor in čas ter si tudi kuhinje ne navlečem. — Cunje za prah, krtače za čevlje polagam takoj nazaj na svoje mesto, kakor hitro jih ne rabim več. — Metle, smetiščnice, omela ne puščam v veži ali v predsobi, marveč nosim sproti vse tja, kamor spada. — Če se umivam, ne puščam umazane vode v umivalniku, nego izpraznim takoj umivalnik, ga umijem in postavim na določeno mesto. — Posodo od zajutrkja mora pomiti služkinja zjutraj, nikdar pa ne šele po obedu. Isto velja za zvečer. Če se kdaj primeri, da zjutraj res ni mogoče umazane posode takoj pomiti, jo zložim vsaj v veliko skledo ali škaf, ki ga potem pokrijem s čedno cunjo, da mi ne delajo stvari napotja in se ne pasejo muhe po umazani posodi. Nože in vilice, ki sem jih rabila, polagam v kak lonec, žlice pa v skledico. Posebno namizno orodje treba hitro očediti, ker sicer rado zarjavi.

Za vse to potrebujem skoraj toliko časa, kakor če bi puščala in postavljala posodje in orodje sredi kuhinje in po mizah, zdaj sem, zdaj tja. Poleg tega pa imam še kuhinjo vedno lepo v redu in vse takoj pri rokah, da me ne preseneti neljubo kak nepričakovan obisk.

Tla, mize in klopi ohranim mnogo lažje snažne, če pazim, da jih ne zamažem po nepotrebnem, kakor pa če jih pomivam vedno nanovo. Zato pa ne mečem olupkov krompirja, repe, jabolka i. dr. po tleh in tudi ne po golih mizah, nego imam za odpadke zelja, ohrovta, kolerabe ter za različne olupke mal zabojček ali košarico ali pa vsaj debelo cunjo ali papir, ki ga položim predse in lupim nanj. Vse te odpadke nesem takoj v zaboj za smeti ali jih mečem vsaj v smetiščnico. Nikdar pa jih ne stresam na tla, ker bi jih morala potem še enkrat pobirati, pometati in pospravljati.

Dopoldne, ko se pripravljam za kuhanje, pogrnem kuhinjsko mizo s papirjem ali s starim nerabnim prtom,

da ne pomagam mize. — Črnih loncev in koz ne postavljam nikdar na golo mizo in tudi ne na tla. Tudi pazim skrbno, da ne pokapljam tal z mastjo ter da jih ne polijem s kakršnokoli tekočino...

Nisem delala vedno tako, a izkušnje so me izučile, da je tako zame in za hišo najboljše.

Tudi moram še pripomniti, da tisto vihanje in tisto beganje po kuhinji, ki je v navadi pri nekaterih služkinjah, prav nič ne pospešuje dela, nego povzroči dostikrat le škodo. Kaj pomaga, če teka dekla z mrzlično naglico semintja, če se pa vsak hip zaleti kam, ter vedno kaj pohodi, razbije ali polije? Če meče lonce, pokrovce, krožnike, žlice in vilice semtertja, da se vse pokvari, okruši in opraska? Taka služkinja naredi mnogo škode; vse zamaže sproti in dela vrhutega še hrup in ropot, da ne najdeš pred njim v vsem stanovanju miru. Tudi v tem oziru je treba torej hoditi srednjo pot ter delati vse premišljeno, temeljito, natančno, mirno, a vztrajno in po gotovem redu, ki je vsak dan in vsak teden enak.

Ivanka Smrekarjeva.

Iz ženskega sveta

Slovenke v Prago! »Splošno slovensko žensko društvo« pozivlja slovensko ženstvo, da se udeleži sestanka češkega in slovenskega ženstva v Pragi koncem junija t. l. o priliki vsesokolskega zleta istotam. Ugodnejše prilike pač ne bo nikdar. Vožnja v Prago in nazaj po progi Ljubljana - Celovec - Sv. Mihael - Linec - Budějovice - Praga velja v III. razredu 21 K, za II. razred 43 K. Nazaj se vozi lahko s poljubnim vlakom po isti poti tekom 30 dni. Ker želi vsesokolska zveza čimprej vedeti število udeleženk, naj se Slovenke, ki nameravajo iti v Prago, takoj zglasijo pri »Splošnem sloven. ženskem društvu« v Ljubljani, Mestni trg 17. na naslov ge. Minke Govékarjeve.

Ellen Key o ženski volilni pravici. Švedska velika, svetovno znana pisateljica Ellen Keyeva meni, da je borba za vseobčo volilno pravico jako težka in za sedaj brezuspešna. Le eno edino sredstvo bi imele ženske, s katerim bi prisilile moške, da jim podelijo njih pravice. A to sredstvo bi bilo — štrajk! Če bi se zedinile vse ženske ene zemlje in bi sklenile, da dotlej nočejo roditi narodu otrok, dokler ne dobe volilne pravice. To sredstvo bi bilo jako težko izvesti, a bi bi gotovo in hitro delovalo. — Štrajk, ki ga omenja Ellen Key, bi bil vsekakor nenavaden, preradikalen, morda bi se zdel marsikomu smešen ali celo nemovalen; toda kako pride žena do tega, da mora biti prav tako odgovorna zakonom, kot moški, da plačuje davek, opravlja z istim uspehom ista dela kot moški

ter rodi državi še naraščaj, pa nima ne pravice ne besede v društvu in državi, ki jo pravzaprav — ustvarja ona? Če imajo moški pravico, da štrajkajo državi s tem, da ne plačujejo davkov in z brezdeljem, mogla bi vsekakor tudi žena štrajkati z onim, brez česa bi morala država propasti. Če bi se ženske res poslužile nasveta Ellen Keyeve, potem bi pač država morala kapitulirati. No, tako daleč pač ne pride nikjer in nikdar.

Gabrijela Preissova. Češki narod se ponaša z lepim številom znamenitih, tudi v tujini znanih pisateljic, katerih dela nam podajajo jasno sliko o tem, kar je storila doslej češka žena za češko in za obče-

slovensko kulturo. Nam Slovencem najbližja pisateljica pa je pač Gabriella Preissova, ker zajema svoje povesti deloma iz življenja koroških Slovencev in Slovakov. Slovenci dobro poznamo njene »Korotanske povesti« ter novelo »Mla-

dost«, kajti oboje je izšlo pred leti v »Slovanski knjižnici« v slovenskem prevodu. Poznamo tudi Preissove prelepo, globokega sočutja in žarke ljubezni polno dramo »Gazdina roba«, ki jo je ljubljansko gledališče uprizorilo z najlepšim uspehom l. 1904 in ki je stalno na repertoarju čeških gledališč. Najbolj znana dela Gabrielle Preissove so poleg tega še: drama »Njena pasterka«, »Talmovo zlato«, »Črtice brez okvirja«, »Kako so padale zvezde«, »Mak v žitu«, »Občinski pisar«, »Podjezerske sanje« i. dr. Veleugledna pisateljica zna zanimivo pripovedovati, je izvrstna psihologinja ter umeje s karakterističnimi dialogi povečati pristnost dejanja. Zlasti pa je po njenih povestih razlite toli gorke dobrote, toli mehke odkritosti in simpatije, da je človek ginjen, ko čita njene spise in se mu nehote rodi prepričanje: žena, ki tako piše, mora biti plemenito bitje, vzorna mati in vzorna rodoljubkinja. Ker posveča ga. Preissova nam tolike simpatije ter je bila tudi že opetovano v Ljubljani, zasluži ona v prvi vrsti, da se zanimamo Slovenke za njena dela. Učimo se češkega jezika, čitajmo bogato in krasno češko slovstvo! — Ker nam izkazuje ga. Preissova iznova svoje simpatije s tem, da se toplo zanima za sestanek slovenskega in češkega ženstva v Pragi o priliki vsesokolskega zleta istotam ter se je v svoji veliki ljubeznivosti celo ponudila, da preskrbi udeleženkam sestanka brezplačna ali vsaj jako cenena stanovanja za časa bivanja v Pragi, čutila je »Slovenska

Gospodinja« dolžnost, da prinese sliko te veleugledne češke pisateljice ter izpregovori o njej par besed.

Ženska-učenjakinja. Neki pariški časnikar je šel nekega dne na pariško univerzo, da čuje predavanje edine ženske vseučiliščne profesorice, gospe Curie, soproge pok. znamenitega izumitelja radija. Svoje današnje stališče si je izvojevala gospa Curie z dolgotrajnim, neumornim delom. Vse svoje življenje je žrtvovala znanstvenemu delu; delala je skupno s svojim možem ter je soizumiteljica radija. Dobila je tudi pred leti skupno s svojim možem Nobelovo nagrado. Skupaj z možem sta delala poizkuse, delala je z njim v laboratoriju od jutra do večera. Ko je soprog umrl, so bili vsi brez izjeme mnenja, da ga more izmed vseh profesorjev najbolje in najdostojneje nadomestiti pokojnikova žena. In tako je bila ona imenovana za profesorico na Sorboni. Francoski časnikar pripoveduje, da ga je izredno zanimalo, kako bo nastopila gospa Curie. Dvorana je bila natlačeno polna dijakov, dijakinj, sivih, starih profesorjev in zrelih mož. Nakrat se oglasi zvonec in pri vratih se pokaže gospa profesorica; mirno stopa, obraz jej je hladen, čelo skoraj oglati. Psihološki motrilec bi rekel, da se v glavi to gospe že dolgo ni rodila vesela misel. Trda hladnost in resnost. Roka, s katero riše razne formule na desko, je pokažena od raznih poizkusov ter od dela. Vsa njena postava diha delo, samo delo. Ko začne profesorica s svojimi poizkusi, nastane v dvorani grobna tišina in napetost. Vse oči so obrnjene vanjo, nihče se ne gane, kakor da jih je elektrizirala. Časnikar pripoveduje, da je gospa Curie onega dne eksperimentirala z nekim plamenčkom, ki je kakor na njen ukaz potoval po njenem aparatu. Ničesar ni razumel, toda bil je kakor prikovan na svoj sedež od izrednega dojma, ki ga napravlja ta resna, svetovno-slavna učenjakinja na svoje poslušalce.

»Popotnik«, pedagoški in znanstven list, je ponatisnil v svoji 3. številki letošnjega leta članek gosp. dr. Ilešiča »Višja naobrazba slovenskega ženstva«, ki ga je prinesla »Slovenska Gospodinja« v 12. št. m. l. To nam je dokaz, da se naš list resno upošteva.

Doma.

Češki kolači. Razmotaj 28 dek moke s $3\frac{1}{2}$ dekami mleka, 3 rumenjaki, 3 dekami stopljenega surovega masla, $1\frac{1}{2}$ deke stopljenega drožja, nekoliko soli in sladkorja. Končno primešaj še trd sneg treh beljakov. Ko je testo shajano, postavi model za kolačke na štedilnik, deni v vsako globino nekoliko masla in ko je razbeljeno, prideni malo zajemalko testa. Kadar

so kolački spodaj rumeni, jih obrni, da se spečejo še na drugi strani. Kolačke posipaj s sladkorjem in jih daj z dušenim sadjem na mizo. Ali: Napravi testo iz 40 dek moke, $\frac{1}{2}$ l mleka, 6 rumenjakov, dveh dek drožja, soli, sladkorja in snega 6 beljakov, sicer postopaj kakor prej.

Pecivo k čaju. Zdrobi $17\frac{1}{2}$ deke surovega masla s $17\frac{1}{2}$ dekami moke. prideni potem 7 dek sladkorja, 5 dek olupljenih, sesekljanih mandljev; zgneti dobro testo, zvaljaj ga precej tenko, izreži različne oblike (obročke, zvezdice krofe) ter jih speci na suhem pekaču. Potem jih namaži z mezgo in stisni po dva in dva skupaj.

Spoštujmo se sami!

»Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti«. In ni ga kmalu naroda, ki bi grešil v tem oziru toliko, kot narod slovenski. Drugi narodi povzdigujejo sami sebe, zavedajo se svoje vrednosti, cenijo po zasluženju svoje duševne in obrtne produkte; pri nas pa uživa pozornost navadno le to, kar je tujega, dočim vse svoje pobijamo in preziramo. Pri tem pa ne pomislimo, da ubijamo s takim ravnanjem tudi svoj narod, da smo takorekoč sami svoji rablji. Če naročamo in kupujemo blago pri tujih podjetnikih, trgovcih, obrtnikih, bogatimo s tem tujce. Slab rodoljub, ki ne privošči domačinu zaslužka, nego rajše podpira tujca. Mnogi slovenski podjetniki žrtvujejo del svojega dobička v narodne svrhe in za razne dobrodelne namene. Seveda daje trgovina, tovarna, obrtovalnica svoj prispevek Slovincem, tuja pa — tujcem! Če torej kupuješ pri domačem, slovenskem trgovcu, ne koristiš s tem le dotičniku, nego koristiš hkratu tudi slovenskemu narodu sploh. Zato je naša sveta dolžnost, da se ravnamo po edino pravem geslu: Svoji k svojim!

I. jugoslovanska tovarna za kavine surogate v Ljubljani. »Slovenski Narod« z dné 30. marca t. l. št. 73 je pisal o tej sloven. tovarni gosp. Ivana Jebačina, ki zalaga tudi »Zvezdno cikorijo« in »Orlovo« milo, med drugim tudi sledeče: Slovenci smemo biti ponosni na to narodno tvrdko, ki nam je osnovala prvo tovarno za kavine surogate na slovenskem jugu ter je s tem vsaj resnično zavedne odjemalce emancipirala od tuje, nam sovražne industrije. Toda v tem oziru še manjka v sloven. občinstvu mnogo do vsestranske zavednosti. Še vedno se pokupi na Slovenskem do 80% cikorije, ki jo proizvajajo Nemci in Italijani, a katerih izdelki po izreku nepristranskih veščakov v splošnem ne dosežajo kakovosti Jebačinovih izdelkov. Dolžnost vsakega zavednega rodoljuba je tedaj, da poučuje gospodinj v svojem kraju, naj zahtevajo povsod cikorijo Jebačinove tovarne, ki je tako velikodušna podpornica naših narodnih društev, dočim tuje tovarne pomagajo vzdrževati našemu narodu najškodljivejše zavode. Slično so pisali o tej tovarni tržaška »Edinost« in drugi slov. listi.

OGLASNIK

ZA INDUSTRIJO · TRGOVINO · OBRT · IN · ZA · SPLOŠNO · GOSPODARSTVO.

MAGGIJEVA ZABELA za juhe in jedila

je staroznano sredstvo za izboljšanje slabih juh in drugih jedil. Rabi se le ob kapljah in je zategadelj v porabi poceni.

Ustanovljeno 1804.

IGNAC FOCK

tovarna mila in maščobnih izdelkov v Kranju
priporoča kemično čista mila vseh vrst.

Štedilno „Orlovo“ milo tekmuje prav uspešno z vsakim tujim proizvodom.

Znamka enoglavi orel in ime Fock.

Moški in ženski čevlji

od gl. 2'90 naprej. — Prave ruske galoše, gamaše, mazilo za čevlje itd.

Josipina Herrisch

zastopnica Mödlinške tovarne za čevlje v Ljubljani, Špitalške ulice števil. 9.

Zakonito zjamčeno: Kaznjivo je vsako ponarejanje in vsak ponatis. Neznanje zakonov ni nobeno opravičevanje.

Sodnik: Zatoženec, vi ste ves svoj denar skoro do zadnjega potrošili za ničvredna in breuspešna sredstva, četudi ste morali vedeti, da je **samo Thierry-jev balzam** in centifolijsko mazilo edino najzanesljivejše in najuspešnejše zdravilo v vseh slučajih in da je to tudi s tisoči zahvalnih pism dokazano.

Zatoženec: Žal, da sem se dal večkrat pregovoriti in sem posegel po prvih bližnjih ponudnih mi sredstvih in ponarejenih balzamih, ki je bilo vse ničvredno in brezuspešno, kar pa danes zelo obžalujem.

Sodnik: Neznanje se po zakonu ne da opravičevati. Zakaj si niste naročili brošuro, s tisoči potrdil od lekarnarja Thierry-ja v Pregradi, ko se vendar vsakemu pošlje na željo zastoj in poštne prosto?

Zatoženec: Žal, da mi tudi to ni bilo znano.

Sodnik: Pod pogojem, da to napako popravite, ste za sedaj oproščeni prestopka dolžnosti skrbeti za svoje in za zdravje svojcev. Tudi morate odslej opustiti vsako naročevanje in uporabljanje vseh drugih ničvrednih in brezuspešnih nadomestkov in ponarejenih sredstev in se držati vedno le Thierry-jevega balzama in centifolijskega mazila, ki sta edino zanesljivi in presenetljivo učinkujoči sredstva. Po pravici se moramo vsi natančno ravnati po zakonih zdravja in vsako preziranje le-teh, bodisi vsled neznanja ali zanemarjenja se gotovo ostro kaznuje, naj si že bo z boleznijo ali pa z oslabiljenjem organizma in telesne konstitucije.

Thierry-jev balzam kakor centifolijsko mazilo sta v zanesljivo pomoč trpečemu človestvu in v lajšanje bolečin in raznih bolezni ter vam ni treba še nadalje trpeti, ako imate ti vrhu tega še tako po ceni sredstva vedno doma in pri sebi in ji tudi uporabljate.

Thierry-jev balzam je brezprimerno sredstvo zoper kašelj, katar, bolne prsi, jetiko, vnetje v vratu, hripavost, bronhitis, pljučne bolezni, sprevržek jeter, želodčni krč, koliko, neredno prebavo, posebno zoper influenco itd. in gotovo pomaga z uspehom.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali pa ena sama velika posebna steklenica s patentovanim zamaškom 5 K poštne prosto.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo je „non plus ultra“ pri vseh še tako starih ranah, vnetjih, bolnih in otrdelih prsih, perečem ognju, turih in oteklinah, uljesih, poškodbah, izrastkih, mehurjih, pri senastih otrocih itd.

Omeči in izvleče iz telesa vsako stvar, kakor svinec, steklo, iver, pesek itd. brez bolečin; zabrani, ako se pravočasno uporabi, skoro vedno zastrupljenje krvi, in ni treba buditih operacij.

Cena 2 lončkov K 3'60 poštne prosto.

Brošuro s tisoči originalnih pism prejme vsak na željo zastoj in poštne prosto.

Pošilja le proti predplači ali po povzetju **lekarna A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.**

Dobiva se skoro v vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

